

DOI 10.34132/mspc2025.01.13.16

Ірина Габро
Ганна Лопушанська

ВПРОВАДЖЕННЯ ЦИФРОВИХ ІНСТРУМЕНТІВ ЯК ЗАСОБІВ АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ

Матеріали присвячені аналізу цифрових інструментів як важливого засобу реалізації антикорупційної політики в умовах цифрової трансформації публічного управління в Україні. Обґрунтовано, що використання ІТ-рішень сприяє підвищенню прозорості, зменшенню людського впливу на управлінські процеси, а отже – мінімізації корупційних ризиків. Визначено типи цифрових інструментів за функціональним призначенням, технологічною базою та рівнем доступності. Розглянуто діючі платформи, реєстри та системи, які демонструють ефективність у протидії корупції.

Ключові слова: цифровізація, цифрові антикорупційні інструменти, корупція, антикорупційна політика, інформаційно-комунікаційні технології, електронні сервіси, прозорість, інновації

Станом на сьогоднішній день невід’ємною частиною реформування системи публічного управління стала цифровізація. Ключову роль вона відіграє в контексті антикорупційного аспекту, оскільки цифрові інструменти дають можливість підвищити рівень прозорості, підзвітності та ефективності діяльності органів державної влади. Застосування інформаційно-комунікаційних технологій обмежує вплив людського фактору і таким чином мінімізує корупційні ризики.

З моменту здобуття Україною незалежності постала нагальна потреба у рішучій боротьбі з корупцією, що мала глибоке коріння ще з радянських часів. Подолання цього явища виявилось складним завданням, яке вимагало впровадження комплексних заходів на різних рівнях управління. Порядок денний сталого розвитку до 2030 року визнає корупцію серйозною перешкодою на шляху до сталого розвитку, підкреслюючи необхідність її подолання як одну з ключових умов для формування ефективних, прозорих та інклюзивних інституцій у суспільстві. У цьому контексті особливо актуальним є пошук дієвих механізмів протидії корупції. Зважаючи на активні процеси цифрової трансформації, інтеграція цифрових рішень у систему антикорупційних заходів як на державному, так і на міжнародному рівнях набуває особливої важливості [1].

Дослідження Індексу сприйняття корупції за 2024 рік свідчить, що Україна продовжує стикатися з проблемою протидії корупції. У Corruption Perceptions Index (CPI) у 2024 році Україна отримала 35 балів зі 100 можливих, що на 1 бал менше, порівняно з 2023 роком (CPI був 36 – найвищий показник за період незалежної України). Такий результат у 2024 році дав можливість Україні опинитися на 105 місці серед 180 країн, які беруть участь у рейтингу. Дані результати у рейтингу свідчать про те, що Україна уповільнила впровадження антикорупційних реформ [4]. За даними Transparency International, порівняно з іншими країнами-кандидатами на вступ до ЄС Україна має подібні тенденції. Так, Сербія також отримала 35 балів, а Туреччина – 34, що свідчить про загальну стагнацію боротьби з корупцією країн регіону [10].

Скорочення рівня корупції дозволяє країнам формувати справедливе конкурентне середовище для бізнесу, активізувати економічне зростання та підвищити привабливість для іноземних інвесторів. Подолання корупції сприяє більш ефективному та цільовому використанню ресурсів, що підсилює їхній внесок у досягнення стратегічних цілей розвитку. Прозорість, підзвітність і доброчесність у публічному управлінні підтримують принципи соціальної справедливості та сприяють забезпеченню рівних можливостей для кожного громадянина. У підсумку, боротьба з корупцією є вагомим чинником досягнення Цілей сталого розвитку ООН, формування інклюзивного економічного зростання та створення стійких суспільств, орієнтованих на добробут нинішнього й майбутніх поколінь [1].

Інноваційний підхід у сфері публічного управління процесами протидії корупції в сучасних умовах реалізується через оновлення механізмів інформування громадськості та зміцнення її спроможності протистояти корупційним проявам. Досвід свідчить, що прийняття антикорупційного законодавства й створення

спеціалізованих інституцій — це лише перші кроки, які не гарантують ефективного функціонування антикорупційної системи. Вирішальне значення має якість управління, компетентність кадрів і використання сучасних інформаційних технологій. Інтеграція ІТ-рішень у діяльність антикорупційних органів суттєво підвищує їхню результативність. Використання великих масивів даних, зокрема для інформування населення про хід розслідувань і отримання повідомлень про випадки корупції, сприяє підвищенню прозорості та довіри до таких структур [9].

У 2023 році набрав чинності Закон України «Про Національну програму інформатизації», відповідно до якого передбачено активне впровадження цифрових рішень у сфері державного управління та посилення захисту інформаційних систем, що належать органам влади, фінансовим установам, підприємствам тощо. Реалізація положень Національної програми інформатизації дасть змогу прискорити процес цифрової трансформації, впровадження та модернізації інформаційних та комунікаційних технологій, зміцнити кібербезпеку об'єктів критичної інфраструктури, покращити рівень безпеки, ефективності та якості функціонування державних інституцій [11].

У червні 2023 року Міністерство цифрової трансформації України створило міжвідомчу групу, яку очолили Міністр цифрової трансформації Михайло Федоров та Голова Національного агентства з питань запобігання корупції (НАЗК) Олександр Новіков. До повноважень даної міжвідомчої групи належало впровадження цифрових антикорупційних інструментів, зокрема виконанням положень Державної антикорупційної програми на 2023- 2025 роки. У межах цієї програми протягом трьох років було заплановано реалізацію 63-х цифрових інструментів, які мають значний антикорупційний потенціал. Серед них впровадження Єдиного електронного містобудівного кадастру, Електронного реєстру об'єктів культурної спадщини, Єдиної інформаційно-телекомунікаційної системи (суддівське досьє), Єдиний державний реєстр виконавчих документів, «Регуляторного дашборду» тощо [6]. Під час виступу у червні 2024 році у Берліні на Конференції з відновлення України діючий Голова НАЗК Віктор Павлушик зазначив, що імплементація Державної антикорупційної програми почалася, 25 % заходів вже відбулося, а запровадження решти заходів планується на кінець 2025 року [3].

Таким чином, саме впровадження цифрових технологій дійсно може вирішити завдання з мінімізації корупційних ризиків.

Загалом, цифрові антикорупційні інструменти можна визначити як сукупність технічних, програмних і технологічних рішень, які використовуються з метою запобігання, виявлення та боротьби з корупційними проявами у діяльності органів публічного управління.

Науковці виокремлюють такі новітні інформаційно-антикорупційні технології як електронний уряд, цифрові державні послуги; краудсорсингові платформи; великі дані, портали прозорості; штучний інтелект; блокчейн [2; 8].

Спираючись на зазначені види інформаційно-комунікаційних антикорупційних технологій, можна класифікувати цифрові інструменти для боротьби з корупцією за різними критеріями (табл. 1).

Таблиця 1.

Класифікація цифрових антикорупційних інструментів		
№ з/п	Критерій класифікації	Види
1	За функціональним призначенням	Запобіжні (спрямовані на зниження можливостей для корупції): - Електронні системи документообігу (СЕД); - Електронні черги (сервісний центр МВС); - Онлайн-заявки та електронні дозволи (портал «Дія»).
		Контрольні (використовуються для виявлення корупційних порушень): - Аналітичні платформи моніторингу фінансів, тендерів (Prozorro); - Системи оцінки доброчесності посадовців (Е-декларування).
		Інструменти реагування(швидке інформування та втручання): - Антикорупційні чат-боти (чат бот «Вступ без хабарів»); - Платформи для подання звернень, скарг, повідомлень про правопорушення (форми анонімних повідомлень на офіційних сайтах сервісів).
2	За ступенем відкритості	Внутрішні (закриті, тобто призначені для користування виключно службовцями): Внутрішній аудит;

		• Бази службового розслідування.
		Зовнішні (відкриті, тобто доступні широкій громадськості та забезпечують прозорість): • Відкриті реєстри (YouControl, Opendatobot); • Портали відкритих даних (data.gov.ua); • Публічні звіти.
3	За технологічною базою	Онлайн-платформи та сервіси (E-Health, OpenBudget)
		Мобільні застосунки (єЗвернення, Дія)
		Блокчейн-технології (гарантують незмінність записів):
		• Експериментальні проєкти у сфері земельного кадастру, голосування.
4	За рівнем впровадження	Системи штучного інтелекту та Big Data (виявлення аномалій та схем)
		Національні (загальнодержавні платформи та реєстри)
		Регіональні / муніципальні (локальні системи електронного урядування)
		Міжнародні (інтегровані рішення в рамках міжнародних ініціатив і проєктів співпраця з OECD, USAID, Світовим банком)

Джерело: сформовано авторами на основі [9]

На сьогоднішній день, в Україні вже функціонують такі цифрові платформи, як Електронний суд, Єдиний державний реєстр судових рішень, система публічних закупівель Prozorro, система контролю перетину кордону «Шлях», Єдиний державний реєстр декларацій осіб, які обіймають посади в органах державної влади або місцевого самоврядування, мобільний застосунок та вебпортал «Дія», застосунок для призовника, військовозобов'язаного та резервістів Резерв+, Інформаційна система моніторингу реалізації державної антикорупційної політики, Єдиний реєстр досудових розслідувань (ЄРДР), Реєстр звітності політичних партій, Портал викривачів, Глобальний реєстр бенефіціарних власників, а також низка інших електронних реєстрів, систем та платформ [1].

Ще одним важливим цифровим механізмом зниження корупційних ризиків є впровадження систем електронної ідентифікації, які дозволяють підтверджувати особу користувача та запобігати підробкам. 3 листопада 2023 року Кабінет Міністрів України ухвалив постанову, що визначає порядок створення, функціонування та структуру інтегрованої системи електронної ідентифікації ID.GOV.UA, а також її взаємодію з користувачами. Ця система є універсальним інструментом для електронного підтвердження особи, який покращує комунікацію між громадянами та органами державної влади. Метою постанови є вдосконалення роботи платформи, забезпечення простого та ефективного доступу до державних електронних послуг. Також документ чітко визначає розподіл функцій між Міністерством цифрової трансформації та технічним адміністратором системи, що має сприяти підвищенню якості надання електронних сервісів через ID.GOV.UA [7].

Досвід України демонструє, що процес цифрових трансформацій у публічній владі: охопив систему електронних послуг та електронного урядування, став вирішальним чинником у формуванні передумов (політичних, організаційних, технологічних, ідеологічних) для розвитку електронної демократії, виступив мотиваційним чинником для розвитку цифрових навичок і компетентностей та об'єктивно призвів до стрімкого впровадження технологій штучного інтелекту [5].

Таким чином, сучасний розвиток України можна охарактеризувати активними процесами модернізації державних послуг і управління, оптимізації надання адміністративних послуг та підвищенням готовності органів державної влади та місцевого самоврядування використовувати інструменти е-демократії. Розвиток цифрової інфраструктури та цифрових компетентностей є результатом взаємодії сучасних технологій і державної політики, що визначає пріоритетні напрями цифрових трансформацій у публічній сфері. Цифрова трансформація реалізації владних та адміністративних повноважень є одним із принципів Антикорупційної програми до 2025 року. Створення інноваційної цифрової антикорупційної інфраструктури забезпечує прозорість і підзвітність державних процесів в Україні, може гарантувати доброчесність під час відбудови нашої держави, а також посилює системність боротьби з корупцією загалом.

References

1. Bondarenko, O.S. (2024). Tsyfrova transformatsiia yak pryntsyyp minimizatsii koruptsiinykh ryzykiv [Digital transformation as a principle of minimizing corruption risks]. *Visnyk Luhanskoho navchalno-naukovoho instytutu imeni E.O. Didorenka – Bulletin of the Luhansk Educational and Scientific Institute named after E.O. Didorenko*,

- 1(105), (pp. 49-60) [in Ukrainian].
2. Harashchuk, V.M., & Mukhataiev, V.M. (2010). *Aktualni problemy borotby z koruptsiieiu v Ukraini* [Current problems of combating corruption in Ukraine]. Kharkiv: Pravo. Retrieved from: https://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/MONOGRAFIJ_2011/Garashuk_2010.pdf [in Ukrainian].
 3. Holova NAZK rozpoviv u Berlini pro vykonannya Antykoruptsiinoi prohramy [Head of NACP spoke in Berlin about the implementation of the Anti-Corruption Program]. (n.d.). (2024). www.ukrinform.ua. Retrieved from: <https://www.ukrinform.ua/rubric-politics/3874181-golova-nazk-rozpoviv-u-berlini-pro-vikonanna-derzavnoi-antikorupciinoi-programi.html> [in Ukrainian].
 4. Indeks spryiniattia koruptsii [Corruption Perceptions Index]. (n.d.). cpi.ti-ukraine.org. Retrieved from: <https://cpi.ti-ukraine.org/> [in Ukrainian].
 5. Korchak, N., & Mordas, I. (2025). Didzhytalizatsiia yak instrument zapobihannia koruptsii: innovatsiinyi dosvid Ukrainy [Digitalization as a tool to prevent corruption: Ukraine's innovative experience]. *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka. Derzhavne upravlinnia – Bulletin of Taras Shevchenko National University of Kyiv. Public Administration*, 20(2), (pp. 29-33) [in Ukrainian].
 6. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy Pro zatverdzhennia derzhavnoi antykoruptsiinoi prohramy na 2023-2025 No. 220 vid 04.03.2023 [Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine On Approval of the State Anti-Corruption Program for 2023-2025 No. 220 dated 04.03.2023]. zakon.rada.gov.ua. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/220-2023-%D0%BF#Text> [in Ukrainian].
 7. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy Pro Polozhennia pro intehrovaniu systemu elektronnoi identyfikatsii No. 1150 vid 03.11.2023 [Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine On the Regulation on the Integrated Electronic Identification System No. 1150 of 03.11.2023]. zakon.rada.gov.ua. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1150-2023-%D0%BF#Text> [in Ukrainian].
 8. Sakhan, O., & Morozov, Ya. (2021). Pravovi ta orhanizatsiini zasady zapobihannia koruptsii u sferi publichnogo upravlinnia Ukrainy [Legal and organizational principles of preventing corruption in the sphere of public administration of Ukraine]. *Visnyk Natsionalnoho universytetu imeni Yaroslava Mudroho – Bulletin of Yaroslav Mudryi National University*, 4, (pp. 158-178) [in Ukrainian].
 9. Sydorenko, N. (2023). Novitni instrumenty protydiv koruptsii v derzhavnykh orhanakh [Modern tools of counteracting corruption in state authorities]. *Naukovi pratsi Mizhriehionalnoi akademii upravlinnia personalom. Politychni nauky ta publichne upravlinnia – Scientific Works of the Interregional Academy of Personnel Management. Political Science and Public Administration*, 6(72), (pp. 69-73) [in Ukrainian].
 10. Anti-corruption on hold. Ukraine in the Corruption Perceptions Index – 2024. (n.d.). cpi.ti-ukraine.org. Retrieved from: <https://cpi.ti-ukraine.org/en/> [in English].
 11. Zakon Ukrainy Pro Natsionalnu prohramu informatyzatsii No. 51 vid 01.03.2023 [Law of Ukraine On the National Informatization Program No. 51 of 01.03.2023]. zakon.rada.gov.ua. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2807-20#Text> [in Ukrainian].

DOI 10.34132/mspc2025.01.13.16

Iryna Habro
Hanna Lopushanska

IMPLEMENTATION OF DIGITAL TOOLS AS MEANS OF ANTI-CORRUPTION POLICY IN UKRAINE

The materials are devoted to the analysis of digital tools as an important means of implementing anti-corruption policy in the context of the digital transformation of public administration in Ukraine. It is argued that the use of IT solutions contributes to increased transparency, reduces human influence on administrative processes, and thus minimizes corruption risks. The types of digital tools are classified by their functional purpose, technological basis, and level of accessibility. Existing platforms, registries, and systems that demonstrate effectiveness in combating corruption are examined.

Keywords: digitalization, digital anti-corruption tools, corruption, anti-corruption policy, information and communication technologies, e-services, transparency, innovations.

Відомості про авторів / Information about the Authors

Ірина Габро, к. політ. н., доцент кафедри міжнародних відносин та зовнішньої політики факультету політичних наук, Чорноморського національного університету імені Петра Могили, м. Миколаїв, Україна. E-mail: gabro@chmnu.edu.ua, orcid: <https://orcid.org/0000-0001-8215-7615>.

Iryna Habro, Candidate of Political Science, Associate Professor of the Department of International Relations and Foreign Policy, Faculty of Political Sciences, of the Petro Mohyla Black Sea National University, Mykolaiv, Ukraine. E-mail: gabro@chmnu.edu.ua, orcid: <https://orcid.org/0000-0001-8215-7615>.

Ганна Лопушанська, магістрантка Навчально-наукового інституту публічного управління та адміністрування, Чорноморського національного університету імені Петра Могили, м. Миколаїв, Україна. E-mail: lopushanskaj@gmail.com.

Hanna Lopushanska, Master's student at the Educational and Scientific Institute of Public Management and Administration, Petro Mohyla Black Sea National University, Mykolaiv, Ukraine. E-mail: lopushanskaj@gmail.com.